

"En kannata vuosityöaikaa, kannatan kokeilua"

EERO KITUNEN

Kuluvan kevään kiivas perusasteen opetukseen liittyvä edunvalvonnallinen keskusteluaihe on ollut Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n yhdessä Kuntatyönantajien KT:n kanssa aloittama perusasteen vuosityöaikakokeilu. Parhailtaan vuosityöaikaa kokeillaan neljässä kunnassa kahdeksassa eri alakoulussa. Tiedossa on, että ensi lukuvuoden alussa kokeiluun tulee myös mukaan ainakin yksi yhtenäiskoulu. Kokeilun viimeinen aloitusajankohda on elokuun alussa 2020.

Kokeilun tavoitteena on selvittää, voitaisiinko vuosityöajan avulla rajata opettajien paisuvaa työ määrää ja huomioda palkassa kaikki heidän työtehtävänsä. Nämä tavoitteet ovat kannatettavia. Lisäksi tavoitteena tulisi olla aineenopettajien epätasa-arvoisen palkanmaksujärjestelmän lopettaminen.

Vuosityöaikakokeilun ensisijaisena tavoitteena ei siis näyttäisi olevan vuosityöajan käyttöönotto vaan tiedon kerääminen. Eräs tapaamani OAJ:n hallituksen jäsen ilmaisi tämän sanoen, että "en kannata vuosityöaikaa, kannatan kokeilua". Kokeilusta saadun tiedon avulla voidaan järkevästi arvioida, millä tavalla työaikaan ja palkanmaksuun liittyviä rakenteita kannattaisi muuttaa. Nyt vaikuttaa siltä, ettei tuota arvokasta tietoa saada kerättyä riittävästi.

Jotta vuosityöaikakokeilulla olisi aineenopettajien kannalta merkitystä, tulisi se saada ulotettua kattavasti yhtenäis- ja yläkouluihin sekä mahdollisesti tulevaisuudessa myös lukioihin. Tämä on selvästi haasteellista. Opettajien näkökulmasta syynä haluttomuuteen osallistua kokeiluun lienee epävarmuus – ei tarkalleen tiedetä, miten kokeilu vaikuttaisi omaan työaikaan ja palkkaukseen. Riskiä oman aseman heikentymisestä, edes lyhyellä aikavälillä, ei ehkä haluta ottaa, vaikka ymmärrettäisiinkin, että kokeilu saattaisi hyvinkin edistää yhteistä etua pitkällä aikavälillä.

OAJ on tiedottanut vuosityöaikakokeilusta ja markkinoinut sitä kotisivuillaan ja siihen liittyvässä Facebook-ryhmässä. Kokeiluun liittyvistä opettajia huolettaneista kysymyksistä ja niiden vastauksista

"Kysymys sidotun ja sitomattoman työajan määrästä on oleellinen"

OAJ teki koonnin Opettaja-lehdessä (4/ 2019). Kokeilun saamasta vähäisestä kannatuksesta päätellen siitä tiedottaminen ja sen markkinointi ei ole kuitenkaan kaikilta osin onnistunut.

Aineenopettajan näkökulmasta vuosityöaikakokeiluun liittyvä kysymys sidotun ja sitomattoman työajan määrästä on aivan oleellinen. Kokeilussa sitomatonta työaikaa on vähintään 25-40 prosenttia. Tasa-arvon kannalta on ongelmallista, että kokeilussa aineenopettajalla sitomaton työaika määräytyy nykyisten opetusvelvollisuuksien mukaan. Onneksi näin on vain ensimmäisen lukuvuoden ajan, jonka jälkeen sitomattoman työajan suuruus määräytyy esimerkiksi oppiaineen luonteen, opetusryhmien koon ja muihin kuin opetukseen liittyvien tehtävien perusteella. Nämä ovat osin hyvin paikallisia kysymyksiä. Työajasta ei kuitenkaan tulisi neuvotella paikallisesti, koulukohtaisella tasolla, koska silloin työnantajalla on ylivalta opettajaan nähden.

HYOL ry on laatinut kannanoton vuosityöaikakokeilusta. Se on luettavissa liiton kotisivuilta. ■

Kirjoittaja on HYOL:n hallituksen puheenjohtaja.